

Brüssel, 17.9.2020
COM(2020) 575 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA ÜLEMKOGULE,
NÕUKOGULE, EUROOPA KESKPANGALE, EUROOPA MAJANDUS- JA
SOTSIAALKOMITEELE, EUROOPA REGIOONIDE KOMITEELE JA EUROOPA
INVESTEERIMISPANGALE**

2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia

I. Sissejuhatus

COVID-19 pandeemia on paisanud maailma äkilisse ja sügavasse majanduslangusse. Hoolimata riikide ja ELi tugevast, koordineeritud ja innovaativisest reageerimisest on ebakindlus jätkuvalt suur. Eelkõige ei ole teada, kaua kriis kestab ja kuidas täpselt see meie elu ja majandust mõjutama hakkab. Me peame kaitsma Euroopa kodanikke, nende tervist ja töökohti ning tagama samal ajal kogu liidus õigluse, vastupidavuse ja makromajandusliku stabiilsuse. Kuigi pandeemia on tabanud kõiki liikmesriike, on selle mõju ning majanduse taastumise kiirus ja tugevus piirkonniti väga erinev.

2020. aasta suve majanduspronoosi kohaselt kahaneb euroala majandus 2020. aastal 8,7 % ja taastub 2021. aastal 6,1 %, samas kui kogu ELi majandus peaks prognooside kohaselt vähenema 2020. aastal 8,3 % ja kasvama 2021. aastal 5,8 %¹. Ka tööhõive vähenes teises kvartalis rohkem kui kunagi varem, kuigi palju vähem kui SKP, võttes arvesse liikmesriikide ja ELi enneolematut toetust tööhõive toetamise erakorralise uue rahastu kaudu (TERA)² ning enneolematut paindlikkust ühtekuuluvuspoliitika vahendite kasutamisel koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuse³ raames. Majandusväljavaated sõltuvad suuresti pandeemia arengust ja sellest, kui võrd tuleb selle ohjeldamiseks piirata majandustegevust. Taastumisel on ülioluline poliitiline toetus nii riikide kui ka ELi tasandil. Sellega seoses peaks majanduskasvu ja tööhõive väljavaateid parandama järgmist mitmeaastast finantsraamistikku ja taasterahastut „Next Generation EU“ käsitlev Euroopa Ülemkogu kokkulepe, mis saavutati 21. juulil 2020. Liidu ja liikmesriikide ülesanne on seda pöördelist kokkulepet nüüd parimal viisil ära kasutada.

Liit on reageerinud otsustavalt. Euroopa Parlament ja nõukogu peavad praegu läbirääkimisi järgmise mitmeaastase finantsraamistiku ja uue rahastu „Next Generation EU“ üle, et viia kõigi õigusaktide koostamine kiiresti lõpule. See peab olema tehtud 1. jaanuariks 2021, et programme saaks hakata rakendama õigel ajal. Kiire ja kestliku taastumise võti on ELi eelarve võimaluste täielik ära kasutamine. Enne kui komisjon saab hakata võtma turupõhiseid laene rahastu „Next Generation EU“ programmide jaoks, on ülioluline, et pärast seda, kui nõukogu on omavahendeid käsitleva otsuse vastu võtnud, kiidavad kõik liikmesriigid selle kooskõlas oma põhiseadusega heaks. Seega sõltub rahastu „Next Generation EU“ kiire kasutuselevõtt eelkõige õigeaegsest heakskiidust.

Taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend saab olema üks peamisi taastevahendeid, mis hõlmab enneolematu mahus, st 672,5 miljardi euro ulatuses laene ja rahalisi toetusi, mida antakse taastumise esimestel otsustavatel aastatel. Liikmesriigid käsitlevad oma taaste- ja vastupidavuskavades riiklike reformikavu ja investeringuid, mis on kavandatud kooskõlas ELi poliitikaeesmärkidega, keskendudes rohe- ja digipöördele. Rahastu toetab liikmesriikide jõupingutusi, et tõhusalt tugevdada nende sotsiaalset ja majanduslikku vastupidavust ning seega nende majanduse kasvupotentsiaali ja töökohtade loomist, toetades seega ELi eesmärke.

¹ „Euroopa majanduspronoos – suvi 2020“, *European Economy* – institutsiooni töödokument nr 132 (juuli).

² Nõukogu 19. mai 2020. aasta määrus (EL) 2020/672, millega luuakse COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA); laenudena antav 100 miljardi euro suurune finantsabi seda taotlevatele liikmesriikidele.

³ CRII ja CRII+, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. märtsi 2020. aasta määrus (EL) 2020/460 ja 23. aprilli 2020. aasta määrus (EL) 2020/558.

Taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend on märk ELi otsustavusest tegeleda probleemidega ühiselt. Ühtse turu toimimise säilitamine on olnud väga oluline, et käivitada taastumine, tagada aus konkurents ja vältida häireid piiriülestes väärtusahelates ning töötajate ja kaupade vabas liikumises. Sellega toetatakse elatusasteme ühtlustumist paremuse suunas ja välditakse võrdsete majandustingimuste moonutamist. Rahastu „Next Generation EU“ tõhus rakendamine võib suurendada 2024. aastaks SKPd täiendavad 2 % ja luua 2 miljonit töökohta, muu hulgas kiirendades rohe- ja digipööret⁴. Aja jooksul peaks selline lisakasv võimaldama taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendil hakata ennast ise rahastama, seda tänu täiendavale tegevusele ja liikmesriikide ja ELi lisanduvale maksutulule.

Neid ELi poliitikameetmeid tuleb võtta eriti kiiresti. Kuigi taastepaketti käsitlev kokkulepe aitab vähendada ebakindlust, sõltub taastumine lähiaastate tõhusast tööst. Liidu esmane prioriteet on teha liikmesriikidega koostööd, et tagada kindel liikumine selle suunas, et koos määrataks kindlaks õiged reformi- ja investeerimisprioriteedid, mis oleksid kooskõlas Euroopa eesmärkidega, ning tagataks nende tõhus rakendamine.

II. Taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend: ELi konkurentsivõimelise kestlikkuse eesmärgi täitmine

Taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend lähtub ELi eesmärgist jõuda konkurentsivõimelise kestlikkuse ja ühtekuuluvuseni uue majanduskasvu strateegia – Euroopa roheline kokkuleppe – kaudu. Tänu üleminekule kestlikule ja kaasavale majandusmudelile, mida võimaldab digitaalsete ja puhaste tehnoloogiate laiem levik ja kasutuselevõtt, võib Euroopast kujuneda muutuste liider. See ei tähenda, et taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendiga kalduks kõrvale COVID-19-eelsest tegevuskavast, vaid sellega kiirendatakse seniste probleemide lahendamist, vältides samal ajal kriisist tulenevaid mis tahes uusi tagasilööke. 2020. aasta kestliku majanduskasvu strateegias kindlaks määratud neli mõõdet (keskkonnasäästlikkus, tootlikkus, õiglus ja makromajanduslik stabiilsus) peaksid jääma liikmesriikide taaste ja vastupidavuse kavade juhtivateks aluspõhimõteteiks. Need prioriteedid on Euroopa poolaasta keskmes ning nendega tagatakse, et uus majanduskasvu tegevuskava on inimeste ja kogu maailma jaoks parim.

COVID-19 kriis tõi välja, et konkurentsivõimeline kestlikkus ja vastupidavus on ühe mündi kaks külge. Vastupidavus ei ole mitte ainult võime pidada vastu väljakutsetele ja nendega toime tulla, vaid ka võime teha muutusi kestlikul, õiglasel ja demokraatlikul viisil⁵. Vähem vastupidavatel ELi riikidel ja sektoritel oli raskem kriisile vastu pidada ja sellele reageerida. Aga kui jätta asjakohaselt reageerimata, mõjutab see järgmiste aastate ja aastakümnete majanduslikke ja sotsiaalseid tulemusi. Liikmesriikide erinev vastupidavus mõjutab nii sotsiaalset, majanduslikku ja territoriaalset ühtsust kui ka euroala ühtekuuluvust ja ühtse rahapoliitika tõhusust. Pakkudes laiaulatuslikku rahalist toetust avaliku sektori investeringutele ja reformidele, edendades samas ühtekuuluvust ja lähenemist, muutub liikmesriikide majandus tänu taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendile vastupidavamaks ja on tulevikuks paremini valmis. Samuti on vaja tugevdada mõningate kriitilise tähtsusega tarneahelate vastupidavust, eriti sektorites, mis on välisestele vapustustele enim avatud.

---

⁴ COM(2020) 456 final.

⁵ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule – 2020. aasta tulevikusuundade strateegilise analüüsi aruanne, milles kirjeldatakse Euroopa toimetulekuvõime suurendamise võimalusi.

Taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend aitab korvata kriisi tekitatud kahju ja luua järgmistele põlvkondadele paremat tulevikku. Praegu suurenev võlakoorem tekib püüdlustest lahendada tulevaste põlvkondade ees seisvaid väljakutseid. Majanduse elavdamiseks vajalikud ülisuured investeeringud peaksid nende koormat vähendama, mitte suurendama. Seepärast peab taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend andma suuniseid ja looma kooskõlas ÜRO kestliku arengu eesmärkidega järgmisele põlvkonnale kestlikuma, vastupidavama ja õiglasema Euroopa.

Kliima- ja keskkonnakriisiga tegelemine on meie aja põhiväljakutse, samas annab see võimaluse majandus kestlikult taaskäivitada. Et säilitada inimeste tervis, jõukus ja heaolu Euroopas ja kogu maailmas, peavad kõik ühiskonna osalised võtma kiireid ja järjepidevaid meetmeid. Euroopa roheline kokkulepe on meie poliitiline kohustus ja vastus sellele väljakutsele. See on ka Euroopa majanduskasvu strateegia, mille eesmärk on muuta EL õiglaseks ja jõukaks ühiskonnaks, kus on ressursitõhus ja konkurentsivõimeline majandus. Majanduslik vastus COVID-19 kriisile annab ainulaadse võimaluse kiirendada rohepöört. Kriisi ületamiseks on vaja suuri investeeringuid ja märkimisväärseid reforme, mida suures osas toetatakse ELi taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendist. Rohepöörde tegemiseks on vaja reforme, millega suunata avaliku ja erasektori investeeringud kliima- ja keskkonnameetmetesse, ja mitmesuguste tegevuspõhimõtete põhjalikku muutmist. Lisaks kriisist tuleneva lühiajalise kahju korvamisele peavad taastevahendid suunama majandust õigesti pikaajalise kestliku majanduskasvu ja tööhõive suunas, et saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus ja siduda majanduskasv lahti ressursikasutusest. See annab olulise võimaluse moderniseerida traditsioonilisi tööstusmudeleid ning investeerida uuenduslikesse keskkonnasäästlikesse tehnoloogiatesse ja kestlikumasse ja digitaalsemasse taristusse, kiirendades seeläbi üleminekut kestlikumale, vastupidavamale ja kaasavamale Euroopale. Peale selle, kuna eratarbimine moodustab üle poole ELi sisemajanduse koguproduktist, on säästvamate tarbimisharjumuste edendamine sellise muutuse põhieeldus.

Digipööre on väga oluline, et tugevdada ELi ja liikmesriikide sotsiaalset ja majanduslikku vastupidavust, nende kestliku kasvu potentsiaali ja töökohtade loomist. COVID-19 pandeemia on digipöört kiirendanud: liikmesriigid on võtnud meetmeid, et tugevdada digitaristut, pakkuda e-õpet või toetada VKEsid nende digiteerimisalastes jõupingutustes. Samas on kriis toonud esile ka puudusi ja paljastanud nõrku kohti. Majanduse ja ühiskonna digiteerimisel esineb erinevusi. Allesjäänud tõkked ja ebahütlane juurdepääs taristule pärsivad jätkuvalt arengut ning Euroopa sõltub paljude oluliste digivõimekuste ja -teenuste puhul endiselt suuresti teistest piirkondadest. Tuginedes Euroopa teaduslikule ja tehnoloogilisele oskusteabele, on ümberkujundava ja tulevikku suunatud teadusuuringute, innovatsiooni ja levitamise strateegia väljatöötamine ainus viis tagada Euroopa tootlikkuse kasv ja konkurentsivõime ning seeläbi kaitsta tema tehnoloogilist sõltumatust, mis on avatud strateegilise autonoomia üks olulisemaid aspekte.

COVID-19 pandeemia on toonud esile vajaduse hakata kiiresti tegelema pikaajaliste väljakutsetega, mis mõjutavad ühiskonnas valitsevat õiglust. Nende väljakutsete hulka kuuluvad riiklike tervishoiu- ja sotsiaalkaitseüsteemide valmidus ja vastupidavus, samuti võrdne juurdepääs taskukohastele ja kvaliteetsetele tervishoiu-, pikaajalise hoolduse ja lastehoiu süsteemidele, demograafilised muutused, üleilmastumine ning digi- ja rohepööre. Lahendamist vajavad küsimused võivad hõlmata selliseid valdkondi nagu tööhõive, oskused, tervishoid ja haridus, et eelkõige tegeleda kasvava ebavõrdsusega ja toetada neid, keda kriis

on kõige rängemalt tabanud, nagu noored põlvkonnad, naised ja haavatavad rühmad. COVID-19 pandeemia on näidanud ka vajadust luua õiglasem ja kestlikum ettevõtluskeskkond ning vaadata läbi töötingimused paljudes sektorites. Pikaajalised liikumispäärad andsid hoogu e-teenustele ja e-kaubandusele, mille trend tõenäoliselt jätkub. Praegu domineerivad veebikeskkonnas siiski mõned suured turuosalised, kelle turuvõim ja liikuv maksubaas suurenevad, mis võib kahjustada paljude väiksemate Euroopa ettevõtete võimet ühtsel turul tegevust alustada ja laieneda. Erilist tähelepanu tuleks pöörata nende sektorite toetamisele, millel on meie demokraatias võtmeroll, eelkõige meediasektorile, kus toetust tuleks anda viisil, mis austab ja edendab meediavabadust ja pluralismi. Samuti on vaja toetada rohepöördele kõige enam mõjutatud piirkondi, sektoreid ja töötajaid ning leevendada selle sotsiaal-majanduslikku mõju. Seda on vaja, et tagada inimeste ja ettevõtete võrdsed ja õiglasel võimalused.

Võrreldes 2008. aasta finants- ja majanduskriisiga on majandus- ja rahaliit kriisidele palju vastupidavam, kuid esile on kerkimas uued makromajandusliku stabiilsusega seotud probleemid. COVID-19 kriis erineb oluliselt 2008. aasta finantskriisist. Praegune kriis avaldab otsest negatiivset mõju majandustegevusele, kuid võib avaldada mõju ka makromajanduslikule stabiilsusele, millega tuleb tegeleda kiiresti ja sihikindlalt. Praegune tasakaalustamatus võib süveneda, aga tekkimas on ka uued tasakaalustamatused. Seepärast on esmatähtis toetada vastupidavat taastumist. Vaja on pidevat järelevalvet ja valvsust ning liikmesriigid peaksid reageerima tekkivale tasakaalustamatusele reformidega, mis suurendaksid majanduslikku ja sotsiaalset vastupidavust. Taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend annab liikmesriikidele vahendid nende ees seisvate majanduslike ja sotsiaalsete probleemide lahendamiseks. 2021. aastal peaksid liikmesriigid majanduse toetamiseks jätkuvalt kasutama eelarvealast paindlikkust. Riigi rahandusel on oma osa kestliku ja kaasava majanduskasvu stimuleerimisel, tagades majandusliku stabiilsuse ning suutlikkuse toetada nõudlust ja osutada rasketel aegadel abi. COVID-19 pandeemia koormab märkimisväärselt majandustegevust ning avaldab negatiivset mõju valitsemissektori ja erasektori võlakoozumusele. Kui majandustingimused seda võimaldavad, on aeg järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on keskpikas perspektiivis saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon, edendades samal ajal investeringuid, ökoloogilist ja digitaalset kaksiküleminekut ja sotsiaalset kaasatust.

Konkurentsivõimeline kestlikkus nõuab avatust ja tugevat ühtset turgu. Et tagada taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendi edukas rakendamine, on vajalik erasektori sidusrühmade ja investorite osalemine. Avaliku sektori raha ei tohiks erainvestoreid asendada ega välja tõrjuda, vaid peaks täiendama ja suunama erainvesteringuid vajaduse korral, st kui COVID-19 puhangust ja sellele järgnenud majanduskriisist tingitud süsteemsed või turutõrked või kahju ei võimalda turul ise taastuda ja poliitilisi eesmärke saavutada. Innovatsiooni edendamiseks ja majanduse taastumise kiirendamiseks on vaja tagada ühtsel turul võrdsed võimalused.

III. Taaste- ja vastupidavuskavade aluspõhimõtted: liikmesriikidele prioriteetide seadmine

Euroopa poolaasta on hästitoimiv majandus- ja tööhõivepoliitika koordineerimise raamistik millega suunata liitu ja liikmesriike taastumise ning ökoloogilise ja digitaalse kaksiküleminekuga seotud probleemide lahendamisel. Liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavades tuleks tõhusalt käsitleda poliitilisi väljakutseid, mis on esitatud nõukogu vastuvõetud riigipõhistes soovitustes. Meie ühine huvi on tegeleda samaaegselt reformide ja investeerimisvajadustega – need peavad käima käsikäes, et võimaldada sünergiaid.

Taaste- ja vastupidavuskavad peavad arvesse võtma asjaomaseid riigipõhiseid probleeme ja olema kooskõlas ELi prioriteetidega, mis hõlmavad viimastel aastatel ning eelkõige 2019. ja 2020. poolaasta tsüklites liikmesriikidele esitatud riigipõhiseid soovitusi. Nende soovitude konkreetsetes reformides ja investeeringutes rakendamisel peaksid liikmesriigid keskenduma sellistele probleemidele ja prioriteetidele, millel on kõige püsivam mõju ja mis tugevdavad liikmesriigi kasvupotentsiaali, töökohtade loomist, tervishoiusüsteeme ning majanduslikku ja sotsiaalset vastupidavust ja piirkondlikku ühtekuuluvust. Samal ajal peavad reformid ja investeeringud järgima põhimõtet „ära tekita kahju“, kasutades võimaluste piires võrdlusalusena ELi taksonoomia määrust⁶.

Rohepööre

Kõikides riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades tuleb võrdselt keskenduda nii reformidele kui ka investeeringutele, mis toetavad rohepööret. Et järgida Euroopa Ülemkogu võetud kohustust saavutada kliimaküsimuste peavoolustamise eesmärk 30 % nii mitmeaastase finantsraamistiku kui ka „Next Generation EU“ puhul, peab igas taaste- ja vastupidavuskavas olema vähemalt 37 % kuludest kliimaga seotud.

Euroopa liigub 2050. aastaks kliimaneutraalsuse saavutamise suunas ja kavatseb 2030. aastaks seada märkimisväärselt kõrgemad kasvuhoonegaaside vähendamise eesmärgid. Selleks et saavutada kliimaeesmärk vähendada võrreldes 1990. aasta tasemega heitkoguseid 2030. aastaks 55 %, peaksid liikmesriigid esitama reformid ja investeeringud, millega toetada rohepööret energeetika, transpordi, CO₂-heitte vähendamise, ringmajanduse, veemajanduse ja bioloogilise mitmekesisuse valdkonnas. See on kooskõlas ka Euroopa poolaasta raames kindlaks määratud peamiste investeerimisvaldkondadega. Seda tehes peaksid liikmesriigid tuginema oma riiklikele energia- ja kliimakavadele, milles nad määravad kindlaks oma riiklikud panused kogu ELi hõlmavatesse ühistesse kliima- ja energiaeesmärkidesse ning visandavad reformid ja investeeringud, mida nad kavatsevad aastatel 2021–2030 nende saavutamiseks teha. Käesoleva aasta oktoobris esitab komisjon iga liikmesriigi riikliku energia- ja kliimakava kohta eraldi hinnangu, mis annab liikmesriikidele olulisi suuniseid, millele taaste- ja vastupidavuskavade koostamisel tugineda.

Liikmesriigid peaksid kiirendama heitkoguste vähendamist taastuvenergia ja vesiniku kiire kasutuselevõtu ning hoonete energiatõhususe suurendamise kaudu. Et kiirendada taastuvenergia kasutuselevõttu, peaksid liikmesriigid taaste- ja vastupidavuskavade raames

---

⁶ Määrus (EL) 2020/852.

keskenduma kõige küpsematele ja innovaativsematele projektidele. Hoonete renoveerimise kavad on olulised, et toetada majanduse taastamist ehitussektoris töökohtade loomise, aga ka elektriarvete kokkuhoiu, tervislikumate elutingimuste ja kütteostuvõimetuse vähendamise kaudu. Komisjon toetab erinevaid jõupingutusi hoonete renoveerimise edendamiseks, et olemasolevate hoonete renoveerimist aastas vähemalt kahekordistada, seda eelkõige nn renoveerimislaine algatuse raames. Neid investeeringuid peaksid saatma vajalikud regulatiivsed reformid, mis võimaldaksid selliseid investeeringuid teha ja need kestlikuks muuta.

Säästvasse liikuvusse investeerimine võib taastumist samuti tugevalt toetada. Transpordile suunatud meetmed võivad märkimisväärselt vähendada kasvuhoonegaaside heiteid ja parandada õhukvaliteeti, edendades samal ajal tootlikkuse kasvu. Riiklike taaste- ja vastupidavuskavade koostamisel peaksid liikmesriigid kaaluma selliseid meetmeid nagu investeerimine ühistransporti ja taristusse, mis toetab üleminekut säästvamale ja arukamale liikuvusele, sealhulgas sujuvaid ja tõhusaid Euroopa mitmeliigilisi võrgustikke ning üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) reisijate- ja kaubaveovõrkude ajakohastamist. Selle eesmärgi saavutamiseks on olulised ka reformid ja investeeringud, mille eesmärk on suurendada nõudlust heiteta ja vähese heitega sõidukite järele ning kiirendada laadimis- ja tankimistaristu kasutuselevõttu. Seda tuleks täiendada investeeringutega vähese CO₂-heitega energiatehnoloogiasse ja väärtusahelatesse (sealhulgas vesinik või akud) ning kestlikusse energiataristusse. Selle suundumuse toetamiseks on eriti oluline reformida keskkonnastiimuleid, mida pakub sõidukite ja kütuste maksustamine. Komisjoni säästva ja aruka liikuvuse strateegias, mis on kavas vastu võtta enne 2020. aasta lõppu, käsitletakse täiendavaid transpordisektori võimalusi.

Liikmesriigid peaksid võtma ka meetmeid ringmajanduse edendamiseks, keskkonnataristu parandamiseks ning bioloogilise mitmekesisuse kaitsmiseks ja taastamiseks. Ringmajandus loob kohalikke kestlikke töökohti jäätmetekke vältimise ja jäätmete korduskasutamise, parandamise, ümbertöötlemise ja ringlussevõtu kaudu. See suurendab ELi vastupidavust ja avatud strateegilist autonoomiat, arendades digitehnoloogial põhinevaid innovaativseid ärimudeleid, et edendada ressursside ja teise toorme tõhusat kasutamist. Eelkõige jäätme- ja veemajanduses keskkonnataristu parandamine ning reostuse vähendamine kaitseb inimeste tervist ja heaolu keskkonnaga seotud ohtude ja mõjude eest. Bioloogilise mitmekesisuse ja looduslike ökosüsteemide kaitsmine ja taastamine ning kestlike toidusüsteemide tagamine on võtmetähtsusega CO₂-sidumise tugevdamisel, vastupidavuse suurendamisel ning tulevaste haiguspuhangute tekkimise ja leviku ärahoidmisel. See loob ka uusi majanduslikke võimalusi tänu maapiirkondade säästvamale maakasutusele.

Lisaks peavad liikmesriigid võtma arvesse vajadust tagada aus ja sotsiaalselt õiglane üleminek kõigis keskkonnahoidliku poliitika valdkondades. See tähendab eelkõige, et riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad tuleks õiglase ülemineku mehhanismi raames välja töötada täielikus kooskõlas kavandatud õiglase ülemineku territoriaalsete kavadega.

Digipööre ja tootlikkus

Liikmesriigid peaksid oma taaste- ja vastupidavuskavades seadma digipöördega seoses kõrged eesmärgid. Taaste- ja vastupidavuse rahastamisvahend on ainulaadne võimalus edendada digipööret kõigis majandus- ja sotsiaalsektorites, sealhulgas avalike teenuste valdkonnas. Tõhusa rakendamise tagamiseks teeb komisjon ettepaneku, et iga taaste- ja vastupidavuskava kuludest 20 % oleks suunatud digitaalvaldkonda.

Liikmesriigid peaksid keskenduma nendele reformidele ja investeeringutele, mis parandavad ühendatust. See hõlmab näiteks väga suure läbilaskevõimega võrkude, sealhulgas 5G ja gigabitiühenduvuse laialdase kasutuselevõtu edendamist ja hõlbustamist linna- ja maapiirkondade kodumajapidamistes ja suuremahulistes transpordikoridorides kooskõlas ELi 2025. aasta 5G ja gigabitiühendatuse eesmärkidega. Need investeeringud on olulised digilõhe ületamiseks, vältides samal ajal erainvesteeringute väljatõrjumist juhtudel, kui turutõrget ei esine. Nagu on märgitud rahastu „Next Generation EU“ puhul, on väga suure läbilaskevõimega võrkude, sealhulgas 5G ja kiudoptiliste võrkude kiirel kasutuselevõtul positiivne ülekanduv mõju kogu ühiskonnale. Need hõlmavad sobiva ribalaiuse ja katvuse pakkumist sektoritele, mis on taastumiseks ja vastupidavuse suurendamiseks hädavajalikud, nagu põllumajandus, transport, tervishoid ja haridus. Samuti aitab see parandada Euroopa avatud strateegilist autonoomiat, saades samal ajal kasu avatud majandusest ning toetades tulevaste rakenduste ja protsesside jaoks vajaliku taristu rakendamist.

Digioskuste arendamine kõigil tasanditel on eeltingimus, et kõik eurooplased saaksid osaleda ühiskonnas ja kasutada ära digipöörde võimalusi. See nõuab põhi- ja kõrghariduse ning oskuste ja elukestva õppe reforme, et toetada muutuvat tööturгу ning töötada välja ja võtta kasutusele peamised digitehnoloogiad ja kujundada Euroopa digitaalset tulevikku. Digilõhe vältimiseks tuleks toetada võrdset juurdepääsu digitaristule, seadmetele ja oskustele. Avaliku halduse ümberkujundamine, sealhulgas kohtusüsteemide digiteerimine, kasutades uue põlvkonna digitaalseid vahendeid, parandab haldusprotsesse ning hõlbustab kodanike ja ettevõtjatega veebis suhtlemist. Ettevõtete digiteerimist tuleks kiirendada kõigis sektorites digilahenduste kestliku kasutuselevõtu ja küberturvalise digipöörde abil. Digilahenduste väljatöötamine on üks rohepöörde peamisi eeldusi.

Taaste- ja vastupidavuskavades tuleks keskenduda ka tipptasemel digivõimekuse loomisele ja kasutuselevõtule. Reformid ja investeeringud, mis teevad võimalikuks tehisintellekti, kõrgjõudlusega andmetöötlust, küberturvalisust, kvantitehnoloogiat ja -taristut, turvalist ühendatust, mikroelektroonikat ja elektroonilisi komponente, pilvetaristut ja -teenuseid, kosmoseteenuseid või plokiahelat, kujutavad endast ainulaadset võimalust suurendada pikas perspektiivis tootlikkust ja olla Euroopal juhtpositsioonil nendes ülemaailmselt tiheda konkurentsiga sektorites. Et tugevdada ELi avatud strateegilist autonoomiat, võib taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend aidata liikmesriikidel teha investeeringuid ja viia läbi reforme nendes olulistest majandussektorites.

Õiglus

Et vältida ebavõrdsuse suurenemist, tagada kõigi ühiskonnaosade toetus ning aidata kaasa sotsiaalsele, majanduslikule ja territoriaalsele ühtekuuluvusele, peavad taastumine ja üleminek olema kõigi eurooplaste jaoks õiglased. Taaste ja vastupidavuse

rahastamisvahend aitab liikmesriikidel lahendada struktuurseid probleeme, mis on Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud juba mitu aastat tagasi ja mida nüüd on võimendanud COVID-19 kriis. Kuigi lühiajalised töökavad aitasid piirata kriisi mõju tööhõivele, jätkavad tööturu tingimused halvenemist ning mitmes Euroopa sektoris ja piirkonnas prognoositakse töötuse järsku suurenemist. Erilist tähelepanu tuleb pöörata noorte olukorrale. Tuleks teha kõik mis võimalik, et vältida töötuse ja sotsiaalse tõrjutuse süvenemist ning hõlbustada tööturu kohanemist, mida on vaja rohe- ja digipöördeks. Eelkõige territoriaalsete erinevuste vähendamiseks on samuti tähtis edendada lähenemist ja parandada piirkondade vastupidavust.

Euroopa sotsiaalõiguste sammast silmas pidades peaksid liikmesriigid võtma meetmeid, et tagada võrdsed võimalused, kaasav haridus, õiglased töötingimused ja piisav sotsiaalkaitse. Koos demograafiliste muutustega nõuavad rohe- ja digipööre tänapäeva sotsiaalkaitsesüsteemide ja tööturgude ümbermõtestamist. Lisaks noortele on kriis ebaproportsionaalselt mõjutanud naisi ja ebasoodsas olukorras olevaid rühmi, nagu madala kvalifikatsiooniga ja puuetega inimesed ning vähemusse kuuluvad rassilise või etnilise taustaga inimesed. See nõuab märkimisväärseid jõupingutusi, et hõlbustada nende juurdepääsu tööturule, näiteks tuleb tegeleda tööturu killustatusega paljudes liikmesriikides, tugevdada aktiivset tööturupoliitikat, aga suurendada ka haridussüsteemide kaasavust. Sellega seoses on eriti oluline ebasoodsas olukorras olevate rühmade võrdne juurdepääs kvaliteetsele haridusele ja koolitusele, et kompenseerida asjaolu, et sotsiaal-majanduslik taust on praegu laste ja noorte haridustulemusi kõige enam mõjutav tegur.

Ebavõrdsuse eri vormid piiravad majanduskasvu ja sotsiaalset ühtekuuluvust. Haridusele ja kvaliteetsele tervishoiule võrdse juurdepääsu tagamine ning parema pikaajalise hoolduse pakkumine on üha olulisem ka seetõttu, et COVID-19 jääb rahvatervist veel aastateks mõjutama. Eelarvest lähtuvate, taskukohaste ja kättesaadavate kvaliteetsete tervishoiuteenuste osutamise tagamine toetab tervet ja vastupidavat ühiskonda ning tootliku tööjõu olemasolu. Samuti on vaja tegeleda jätkuvalt kõrge töötuse määra ning meeste ja naiste palgalõhega. Sellega seoses on äärmiselt oluline toetada tulemuslikku töö- ja eraelu tasakaalustamise poliitikat, tagada kvaliteetsete lastehoiuteenuste kättesaadavus, samuti on olulised sissetulekutoetuse kavad ning maksu- ja toetussüsteemide reformid, mis toetavad kvaliteetsete töökohtade loomist ja vähendavad töömotivatsiooni pärssivaid tegureid. Sotsiaalkaitsesüsteemi, nagu ka maksusüsteemi reformid võivad sellist ebavõrdsust vähendada, näiteks nihutades maksukoormuse tööjõult vähem moonutavatele maksudele.

Makromajanduslik stabiilsus

Liikmesriigid peaksid 2021. aastal jätkama sihipärase ajutise eelarvetoetuse andmist olukorras, kus rakendatakse üldist vabastusklauslit, tagades samal ajal keskpikas perspektiivis riigi rahanduse kestlikkuse. Nad peaksid järk-järgult minema hädaolukordadele reageerimiselt üle meetmetele, mis hõlbustavad ressurside ümberjaotamist ja toetavad taastumist. Kui majandustingimused võimaldavad, tuleks eelarvepoliitikaga püüda keskpikas perspektiivis taastada usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada võla kestlikkus, suurendades samas investeeringuid. Eelarvepuhvrите täiendamine aja jooksul on oluline, et olla valmis tulevasteks kriisideks. Üldise vabastusklausli kohaldamine ei peata stabiilsuse ja kasvu pakti menetlusi.

Riigi rahanduse kvaliteeti on oluline parandada kasvupotentsiaali suurendamiseks ja majanduse ümberkujundamise toetamiseks. Olukorras, kus liikmesriikides on vastu võetud

pretsedendituid eelarvepakette, mille tagajärjel on kasvanud avaliku sektori tähtsus majanduses, on väga oluline, et avaliku sektori asutused oleksid tõhusad ja tulemuslikud. Tulevikus taastuvad kriisist kiiremini need liikmesriigid, kes tagavad riigi rahanduse usaldusväärse finantsjuhtimise. Avaliku sektori kulutustega tuleb toetada rohe- ja digipöoret, sealhulgas keskkonnahoidlike ja digitaalsete riigihangete ning keskkonnahoidliku eelarvestamise kaudu. Lisaks on CO₂-heite maksustamine ja keskkonnamaksud olulised rohepöörde keskkonna- ja fiskaalvahendid. Erasektoripoolse rahastamise suurendamine mängib olulist rolli majanduse taastamiseks kasutusele võetud avaliku sektori vahendite võimendamisel, näiteks süvendades veelgi kapitaliturgude liitu, kohalikke kapitaliturge ja kestlikku rahastamist.

Erasektori võlataseme nõuetekohase arengu tagamiseks on vaja asjakohaseid meetmeid. COVID-19 kriis avaldab mõju tööhõivele ja äri sektori kasumlikkusele. Erasektori võlakoormus suureneb ja väljavaated tasumata võla õigeaegseks tagasimaksmiseks halvenevad. Seda arvesse võttes on oluline luua õiged tingimused kiirete ja tõhusate õiguskaitsevahendite tagamiseks, sealhulgas seoses maksejõuetusraamistikega, tagades samal ajal, et äriühingutele ja kodumajapidamistele laenamine jätkub kooskõlas finantssektori, tarbijate ja ettevõtjate vahel kokku lepitud parimate tavadega.

IV. Reformide ja investeeringute edendamine, et toetada jõulist taastumist: Euroopa juhtalgatused

Kuigi kavad kajastavad iga liikmesriigi konkreetset olukorda, on mõned ühised probleemid, mis nõuavad kooskõlastatud investeeringuid ja reforme. Taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend on võimalus luua Euroopa juhtalgatusi, mis toovad käegakatsutavat kasu kogu ELi majandusele ja inimestele. Need juhtalgatused peaksid tegelema küsimustega, mis on ühised kõikidele liikmesriikidele, vajavad märkimisväärseid investeeringuid, loovad töökohti ja majanduskasvu ning on vajalikud ökoloogiliseks ja digitaalseks kaksiküleminekuks. Komisjon soovib liikmesriikidel tungivalt lisada oma taaste- ja vastupidavuskavadesse investeeringud ja reformid allpool loetletud valdkondades. Nende juhtalgatuste elluviimine tagab Euroopa taastumise edu. See muudab Euroopa digitaalseks ja keskkonnahoidlikumaks maailmajaoks ning suurendab liikmesriikide ühtekuuluvust.

1. **Energiatootmine.** Tulevikukindlate puhaste tehnoloogiate juurutamist ning taastuvate energiaallikate arendamist ja kasutamist tuleks kiirendada, samuti tuleks kiirendada nende integreerimist ajakohastatud võrgustike ja suurema omavahelise ühendatuse kaudu. Juhtalgatusega pannakse alus Euroopa vesinikuturgudele ja sellega seotud taristule. Juhtalgatuse eesmärk on toetada sektorite integratsiooni ja jõuda ligi 40 %ni 2030. aastaks vajaminevast 500 GW taastuenergia tootmisest, toetada 6 GW elektrolüüsivõimsuse saavutamist ning 1 miljoni tonni taastuva vesiniku tootmist ja transporti kogu ELis 2025. aastaks.
2. **Renoveerimine.** Avaliku ja erasektori hoonete energia- ja ressursitõhususe parandamine aitab oluliselt kaasa ELi kliimaeesmärkide saavutamisele, loob suure hulga kohalikke töökohti kõigis liikmesriikides ning edendab digitaalset arengut aruka

elukeskkonna ja arukate arvestite kaudu. Aastaks 2025 aitab see kahekordistada renoveerimismäära ja edendada täielikku renoveerimist.

3. **Laadimine ja tankimine.** Säästva, juurdepääsetava ja aruka transpordi, laadimisjaamade ja ühistranspordi laiendamise edendamine muudab Euroopa linnad puhtamaks, kiirendab tööstuslikku üleminekut ja aitab kaasa Pariisi kliimaeesmärkide saavutamisele. Juhtalgatuse eesmärk on ehitada 2025. aastaks kolmandik laadimispunkti kolmest miljonist 2030. aastaks vajaminevast laadimispunktist ja pool tuhandest vajalikust vesinikutanklast.
4. **Ühendumine.** Euroopa kodanikel ja ettevõtjatel peaks olema juurdepääs kiiretele lairibateenustele. Praegu on ainult 44 %-l majapidamistest juurdepääs väga suure läbilaskevõimega võrkudele, mis suudavad pakkuda vähemalt gigabitiühendust ning mille katvus maapiirkondades on märkimisväärselt vähenenud. Kiirete lairibateenuste kiire kasutuselevõtt kõigis piirkondades ja majapidamistes, sealhulgas kiudoptilised ja 5G-võrgud, ning kvantkrüpteerimisside arendamine on väga olulised, et tagada võimalikult lai territoriaalne kaetus piirkondades, mida turg ei teeninda, säilitades samal ajal ELi avatud strateegilise autonoomia. Kuigi eeldatakse, et linnapiirkonnad ja peamised maismaatransporditeed kaetakse kiiremini erasektori rahastamisega, peaks taaste- ja vastupidavuse rahastu tagama, et 2025. aastaks on kõigis piirkondades võimalikult lai katkematu 5G leviala.
5. **Moderniseerimine.** ELi digitaalset identiteeti ja peamisi digitaalseid avalikke teenuseid tuleks ajakohastada ja need peaksid olema kõigile kättesaadavad. Turvaline ja kogu ELi hõlmav e-identimine ja e-autentimine valitsuste ja erasektori osalejate vahel ning juurdepääs nende teenustele annab kodanikele kontrolli oma veebiidentiteedi ja -andmete üle ning võimaldab juurdepääsu internetipõhistele digiteenustele. Avaliku halduse ja teenuste digiteerimine suurendab nende mõlema tõhusust. See hõlmab ka õigus- ja tervishoiusüsteemi. Liikmesriigid peaksid 2025. aastaks tagama Euroopa digitaalse identiteedi (e-ID) pakkumise ning haldusasutused peaksid pakkuma koostalitlusvõimelisi, isikustatud ja kasutajasõbralikke avalikke digiteenuseid.
6. **Laiendamine.** ELi digipööre sõltub Euroopa tööstusandmepilvede suutlikkuse suurendamisest ning võimest arendada välja kõige võimsamad ja kestlikumad tipptasemel protsessorid. Juhtalgatuse eesmärk on kahekordistada 2025. aastaks pooljuhtide tootmist Euroopas, et toota kümme korda energiatõhusamaid protsessoreid. See võimaldab näiteks võtta kiiresti kasutusele andmesideühendusega autod ning kahekordistada täiustatud pilveteenuseid ja suurandmeid kasutavate ELi ettevõtjate osakaalu (praegu 16 %).
7. **Ümberõpe ja oskuste täiendamine.** Seninägematud investeeringud ümberõppesse ja oskuste täiendamisse on keskse tähtsusega, et toetada rohe- ja digipööret, edendada innovatsiooni ja kasvupotentsiaali, suurendada majanduslikku ja sotsiaalset

vastupidavust ning tagada kvaliteetne tööjõud ja sotsiaalne kaasatus. Investeeringud ja reformid peaksid keskenduma digioskustele ning haridus- ja kutseõppele igas vanuses inimestele. 2019. aastal ei ole 42 %-l eurooplastest ikka veel vähemalt elementaarseid digioskusi. Aastaks 2025 peaks põhitasemel digioskustega 16–74aastaste eurooplaste osakaal suurenema 70 %-ni. Haridussüsteeme tuleb paremini kohandada 21. sajandi väljakutsetega. Liikmesriigid peaksid tagama, et õpilaste digipädevust parandatakse märkimisväärselt, et vähendada 15 %-ni nende 13–14aastaste õpilaste osakaalu, kelle tulemused arvuti- ja infokirjaoskuse alal on kehvad. Liikmesriigid peaksid pöörama erilist tähelepanu ebasoodsas olukorras olevatele rühmadele, naistele ja eelkõige tööturule sisenevatele noortele, luues kvaliteetseid töövõimalusi, toetades piisavat õpipoisiõppe pakkumist ning tugevdades kutseharidust ja -koolitust. Aastaks 2025 peaks vähemalt neli viiest kutseharidus- ja -koolitusasutuse lõpetanust töötama ning kolm viiest peaks saama töökohapõhist koolitust.

Majanduse taastamise toetuse kiireks kasutuselevõtuks on äärmiselt oluline luua sobivad tingimused investeerimisprojektide kiireks rakendamiseks. Et oleks võimalik kiiresti investeerida, on vaja kindlaks teha kitsaskohad ja nende põhjused nii liikmesriikides kui ka ELi tasandil. Investeerimisprojekte ohustavaid tõkkeid on mitmesuguseid. Need võivad ulatuda halduskoormusest ettevõtte asutamisel oskustööjõu puuduse, kõrge või keeruka maksustamise, maksudest kõrvalehoidumise, sektoripõhiste piiravate õigusaktide või pikkade kohtumenetlusteni. Taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendi edukas rakendamine sõltub investeerimistakistuste tulemuslikust kõrvaldamisest ja ärikeskkonna parandamisest. See näitab taas, kui oluline on toetada investeerimispoliitikat täiendavate struktuurireformidega.

Liikmesriigid peaksid keskenduma investeeringutele, mis toovad kasu ühtsele turule. Olulised on piiriüleised ja mitut riiki hõlmavad projektid, et edendada teatavat liiki investeeringuid, näiteks investeeringuid energiaühendustesse või transpordivõrkudesse, või tulevikku suunatud digitaalsed ja keskkonnahoidlikud projektid, mis toovad ühtsele turule käegakatsutavat kasu. Komisjonil on aktiivne roll selle tagamisel, et mitut riiki hõlmavad projektid oleksid avatud kõikidele huvitatud liikmesriikidele, et maksimeerida nende potentsiaali väärtusahelate integreerimisel, tööstuse ökosüsteemide vastupidavuse tugevdamisel ja ühtse turu süvendamisel, ning et need oleksid kooskõlas rahastamisvahendi majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärkidega. Mitut riiki hõlmavatele ja piiriülestele projektidele, eelkõige muid ELi programme kaasavatele projektidele, tuleks kasuks tõhus koordineerimine, mida komisjon on valmis tegema. Paljud neist projektidest suurendavad ka Euroopa majanduse strateegilist autonoomiat.

Liikmesriigid peavad suurendama riiklikul tasandil ELi vahendite kasutamise suutlikkust. Selleks peaksid nad keskenduma nendele riigipõhiste soovitustele, mis on olulised reformide ja nendega seotud investeeringute hõlbustamiseks. Õigusriigi põhimõtte ja hea valitsemistava austamine, tõhusad institutsioonid, sõltumatud ja tõhusad kohtusüsteemid, kvaliteetsed avaliku halduse asutused, ranged korruptsiooni-, rahapesu- ja pettusevastased raamistikud, riigihangete tõhusus, tulemuslikud maksejõuetusraamistikud ja tõhusad maksusüsteemid on liikmesriigi ärikeskkonna olulised tegurid. Kõik need aspektid võivad mõjutada investeerimisotsuseid ja seda, kui kiiresti suudavad osalejad investeerimisprojekte käivitada. Õiguslike ja menetluslike aspektide osas ELi tasandil tehtavat tööd tuleks samuti kiirendada, et täiendada liikmesriikide jõupingutusi, eelkõige liidu finantshuvide kaitsmiseks.

Komisjon annab täiendavaid suuniseid põhimeetmete kohta, mida saab võtta selleks, et tagada investeeringute kiire rakendamine ning abistada liikmesriike tehnilise toetuse vahendi kaudu taaste- ja vastupidavuskavade rakendamisel.

Vahendid, mida liikmesriigid saavad taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendist, lisanduvad rahalistele vahenditele, mida nad tavaliselt saavad ELi ühtekuuluvuspoliitika raames või muudest ELi allikatest. Järjepidevuse ja sünergia tagamiseks saavad liikmesriigid kombineerida eri rahastamisvahendeid, kui tegemist ei ole topelrahastamisega ja kui liikmesriigid märgivad oma taaste- ja vastupidavuskavades ära erinevad rahalised panused. On oluline, et liikmesriigid kehtestaksid nii kavandamise kui ka rakendamise etapi jaoks tugevad koordineerimismehhanismid ning tagaksid laiaulatusliku dialoogi sidusrühmade ning piirkondlike, majandus- ja sotsiaalpartneritega. Taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendit võib kasutada ka erainvesteeringute edendamiseks, näiteks koos programmide InvestEU või „Euroopa horisont“ missioonide ja partnerlustega. Taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend on eriti kasulik nende projektide jaoks, mida viiakse ellu riiklikul tasandil ja mis on mahukad. Võttes arvesse 2023. aasta tähtaega vahendite eraldamiseks taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendi raames, võivad liikmesriigid keskenduda projektidele, mille ettevalmistamisega on juba üsna kaugele jõutud.

V. Reformidele ja investeeringutele keskendumiseks Euroopa poolaasta kõigi osade ühendamise

Euroopa poolaasta ning uus taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend on omavahel lahutamatu seotud. Taaste- ja vastupidavuskavade hindamist kontrollitakse riigipõhiste soovitude alusel. Arvestades, et Euroopa poolaasta ning taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendi tähtajad kattuvad, on vaja Euroopa poolaasta tsüklit ajutiselt kohandada taaste ja vastupanuvõime rahastamisvahendi käivitamisega.

Taaste- ja vastupidavuskavad on edaspidi liikmesriikide tulevikku suunatud poliitikaalgatuste puhul peamiseks viitedokumendiks. Arvestades vastastikust täiendavust Euroopa poolaastaga ning et ühtlustada esitatavate dokumentide sisu ja arvu, julgustatakse liikmesriike esitama riiklik reformikava ning taaste- ja vastupidavuskava ühtse integreeritud dokumendina. Selles dokumendis antakse ülevaade reformidest ja investeeringutest, mida liikmesriik teeb järgnevatel aastatel kooskõlas taaste- ja vastupidavuse rahastamisvahendi eesmärkidega. Liikmesriikide puhul, kes esitavad oma taaste- ja vastupidavuskava 2021. aastal, lisab komisjon nõukogu rakendusaktide ettepanekutele analüütilised dokumendid, milles hinnatakse taaste- ja vastupidavuskavade sisu. Need dokumendid asendavad 2021. aastal Euroopa poolaasta riigiaruandeid. Rakendusaktide ettepanekute pakett ja uue rõhuasetusega riigipõhised hinnangud avaldatakse järk-järgult, sõltuvalt taaste- ja vastupidavuskavade esitamisest ning komisjoni hinnangute koostamise lõpetamisest.

Võttes arvesse, et taaste- ja vastupidavuskavad on oma olemuselt põhjalikud ja tulevikku suunatud, ei ole komisjonil vaja esitada 2021. aastal riigipõhiseid soovitusi sellise kava esitanud liikmesriikidele. Komisjon esitab siiski soovitusel liikmesriikide eelarveseisundi kohta 2021. aastal, nagu on ette nähtud stabiilsuse ja kasvu paktis. Reformide rakendamise järelevalvet jätkatakse eelmiste aastate riigipõhiste soovitude alusel.

COVID-19 kriisi põhjustatud suur majanduslangus tekitab uue makromajandusliku tasakaalustamatuse ohu, mis tuleneb eelkõige ettevõtete ja kodumajapidamiste

võlakoormuse suurenemisest ja mis omakorda võib kanduda finantssektorisse. Makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames toimuv järelevalve peab seetõttu järgmises tsüklis keskenduma nendele kiiresti tekkivatele riskidele. See on häiremehhanismi 2020. aasta novembri aruande keskne teema. Koos hinnanguga stabiilsus- ja lähenemisprogrammidele, mille liikmesriigid peavad esitama 2021. aasta aprilli lõpuks, esitab komisjon ka põhjalikud analüüsid, milles hinnatakse tasakaalustamatuse olemasolu teatavates liikmesriikides.

Praegu tehakse programmijärgset järelevalvet, et hinnata Küprose, Iirimaa, Hispaania ja Portugali majanduslikku, eelarve- ja finantsolukorda, et teha kindlaks nende laenude tagasimaksevõimega seotud võimalikud riskid. Need aruanded esitatakse iga kuue kuu järel⁷. Kreeka puhul on tõhustatud järelevalvet tehtud alates makromajandusliku kohandamisprogrammi lõppemisest 2018. aasta augustis. Võttes arvesse taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendi kasutuselevõttu, on oluline tagada vahendite sidusus, minimeerida aruandluskoormust ja vältida tarbetut dubleerimist, tagades samal ajal erinevate õiguslike ja institutsiooniliste nõuete täitmise. Komisjon viib nii programmijärgse kui ka tõhustatud järelevalve raames toimuva aruandluse võimalikult suurel määral kooskõlla Euroopa poolaasta ühtlustatud ajakavaga. Alates 2020. aasta sügisest avaldab komisjon kaks korda aastas koostatavad programmijärgse järelevalve aruanded ning novembris ja mais ulatuslikuma majandus- ja eelarvejärelevalve paketi raames kaks kvartaliaruannet Kreeka kohta.

VI. Kokkuvõte

On väga oluline, et liikmesriigid alustaksid võimalikult kiiresti laiaulatuslikku poliitilist dialoogi, mis hõlmaks sotsiaalpartnereid ja kõiki teisi asjaomaseid sidusrühmi, et koostada oma taaste- ja vastupidavuskavad. Riikide isevastutus on rahastamisvahendi eduka rakendamise peamine eeltingimus. Samuti on see vajalik, et tagada püsiv edu riiklikul tasandil ja usaldusvärsus Euroopa tasandil. Komisjon on valmis tihedas koostöös vastutavate riiklike asutuste ja asjaomaste sidusrühmadega abistama kõikidel tasanditel konsultatsioonide ja teavitustegevuse korraldamisel ning pakkuma vajaduse korral tehnilist tuge. Komisjon julgustab liikmesriike tegema tihedat koostööd oma talitustega, et arutada kavade eelnõusid varases etapis. Liikmesriikide kavade ühtsuse tagamiseks saavad liikmesriigid komisjoni talitustelt täiendavaid suuniseid selle kohta, kuidas oma taaste- ja vastupidavuskavasid kõige paremini esitada. Paralleelselt vahetab komisjon korrapärase majandusdialoogi raames Euroopa Parlamendiga arvamusi taastumise seisu üle.

Taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendi rakendamine on ühine töö, mis koosneb paljudest paralleelsetest sammudest. Komisjon kutsub Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles leppima võimalikult kiiresti kokku õigusaktis, et rahastamisvahend saaks hakata toimima alates 1. jaanuarist 2021.

---

⁷ Määrus (EL) nr 472/2013.